

Nederlands leren met authentiek videomateriaal

Deze korte handleiding reikt tips aan om met video te werken in de les.
Wat is authentiek videomateriaal, waarom moet en hoe kun je het gebruiken?
De antwoorden daarop zijn in dit document te vinden.

Wat is 2BDutch.nl ?

Op de website 2BDutch.nl. vind je video's met ondertitelingsmogelijkheid in verschillende talen. Met deze video's kunnen studenten Nederlands van alle niveaus hun luistervaardigheden oefenen en nieuwe Nederlandse woorden leren. Door het bekijken van de video's leer je ook meer over de cultuur in het Nederlandse taalgebied.

Wat is authentiek videomateriaal?

Dat is eigenlijk alles wat je bijvoorbeeld op een gewone tv-zender of dvd kunt zien. Het zijn programma's voor Nederlandstaligen, gemaakt door Nederlandstaligen. Ze zijn eigenlijk niet bedoeld voor studenten die Nederlands leren. Een greep uit het aanbod:

- nieuwsberichten
- het weerbericht
- debatten en discussies
- interviews
- sportprogramma's
- films
- soaps
- documentaires
- reclame
- talkshows
- quizzen en spelprogramma's

Al deze soorten authentiek videomateriaal kun je gebruiken als zelfstudiestudent of in een klascontext. Er zijn verschillende manieren om het materiaal gedeeltelijk (een fragment) of volledig (de hele uitzending) in te zetten:

- als illustratie van een bepaald soort taalgebruik
- als comprehensie-oefening
- als kennismaking met een cultureel aspect
- als aanleiding of input voor een spreekoefening of andere activiteit

Bij het aanbieden van videomateriaal in de klas is het belangrijk dat je rekening houdt met de moeilijkheidsgraad ervan. Hoe moeilijk of makkelijk – anders gezegd: hoe begrijpelijk - het materiaal is, hangt af van:

- het aantal sprekers en hun spreesnelheid
- het taalgebruik van de sprekers (makkelijke of moeilijke woorden, formeel of informeel register, goede of slechte articulatie, standaardtaal of dialect...)
- de aan- of afwezigheid van ondersteunend beeldmateriaal
- de aan- of afwezigheid van achtergrondgeluiden en muziek

Waarom authentiek videomateriaal gebruiken om Nederlands te leren?

Daar zijn veel goede redenen voor:

- Het zorgt voor direct contact met natuurlijke gesproken taal. Alle mogelijke taalvarianten kunnen aan bod komen, in verschillende contexten.
- Een groot aantal tussenwerpsels (hé, oei, nou, ach ...) en partikels (maar, want, toch, nog ...) krijgen een duidelijke context, waardoor je ze makkelijker kunt begrijpen. Deze woordjes drukken nuances en gevoelens uit, en worden ondersteund door gebaren, gezichtsuitdrukkingen en intonatie.
- Dankzij het beeld is er ook aandacht voor de niet-verbale dimensie van taal: lichaamshouding, mimiek en gebaren zijn niet overal in de wereld hetzelfde. Bepaalde gevoelens worden in andere culturen anders geuit. Dankzij video kun je dat laten zien.
- Authentiek videomateriaal brengt de wereld dichterbij: je leert van alles over Nederland en Vlaanderen, ook als je er niet woont. Je kunt zien hoe mensen leven en denken. Je kunt ook bepaalde culturele concepten beter verduidelijken. In plaats van een lange uitleg is het tonen van bepaalde beelden voldoende. Je kunt zo laten zien wat bijvoorbeeld de oranjegekte, een Vlaamse carnavalstoet, een mondeling examen aan de universiteit of een uitgebreid Nederlands ontbijt precies is.
- Video kan in een klascontext ook aanleiding zijn voor discussies, klasgesprekken, schrijf- of spreekopdrachten.
- Video zorgt in het leerproces van een vreemde taal voor afwisseling en motivatie.

Algemene tips voor het werken met video in de klas

- Stem de lengte van het videofragment en de bijgaande opdrachten af op het niveau van de groep. Bij (erg) lange fragmenten loop je het risico dat de aandacht van de studenten afneemt.
- Probeer het kijken niet te vaak te onderbreken voor uitleg of vragen. Comprehensie-oefeningen kun je het best voor of na het kijken doen.
- Vermijd opdrachten waarbij je veel moet lezen en schrijven tijdens het kijken. Dat vergt te veel concentratie waardoor het kijken en begrijpen net moeilijker wordt.
- Zoek naar het juiste evenwicht tussen te veel en te weinig uitleg. Te weinig uitleg kan bij de studenten leiden tot frustratie, maar te veel uitleg kan de pret bederven.
- Geef studenten zoveel mogelijk de kans om zelf keuzes te maken:
 - Wat willen ze zien?
 - Welke fragmenten uit een langer programma willen ze in detail bestuderen?
 - Hoe vaak willen ze een fragment bekijken?
 - Welke woordenschat willen ze kennen?

Zelf kiezen werkt niet alleen motiverend, het is ook een onderdeel van het leerproces: de studenten worden er onafhankelijker door en hun persoonlijke noden worden duidelijker.

- Let op met ondertitels! Denk erom dat ondertitels altijd gelezen worden, en dus dominant zijn dan het geluid. Zowel ondertitels in het Nederlands als anderstalige ondertitels kunnen zowel

een grote hulp, als een vervelend obstakel zijn tijdens het luisteren. Laat het gebruik van ondertitels dan ook afhangen van wat je met het videofragment wilt bereiken. Enkele voorbeelden:

- **Een cultureel gebruik illustreren.** Dat kan met vertaling in de ondertitels, omdat de focus op het culturele gegeven ligt, en niet op de taal.
- **Een Nederlands dialect laten horen.** Om een algemeen idee te krijgen van de klanken, kun je de Nederlandse ondertitels laten zien zodat ook iedereen begrijpt wat er gezegd wordt.
- **Een nieuwsbericht beluisteren.** Hier kun je het best focussen op de gesproken taal, ondertitels leiden af. Als de stem verstaanbaar en duidelijk spreekt, en als de beelden goed illustreren wat er verteld wordt, zijn ondertitels overbodig voor studenten met een goede basiskennis.

Mogelijke voorspellende vragen bij het bekijken van authentiek videomateriaal

Het is wenselijk om studenten globale luisterstrategieën aan te leren. Hun aandacht is dikwijls te zeer gefocust op de details, omdat ze niet alles begrijpen. Maar daardoor verliezen ze weleens het geheel uit het oog. Ze begrijpen dan de woordjes wel, maar verstaan de boodschap niet. Daarom is het van belang dat ze hun angst om niet elk woord te begrijpen leren overwinnen.

Als je verteld hebt waar een videofragment over zal gaan, of als je een stukje intro gezien hebt, kun je de volgende vragen stellen:

- Waar denk je dat het fragment over gaat?
- Wat verwacht je dat we gaan zien?
- Hoeveel sprekers zullen er zijn, denk je?
- Wat is de relatie van de sprekers met elkaar?
- Welk beroep of welke functie heeft de spreker?
- Waar bevindt de spreker zich? Waar gebeurt het?
- Welke emotie heeft de spreker?
- Wat denk je zelf over het onderwerp? Ben je het eens met de spreker? Welke argumenten heeft hij of zij? Welke argumenten heb jij?
- Hoe denk je dat dit fragment / het verhaal verder zal gaan?

Door te leren voorspellen wat er gaat komen, leert de student ook beter te luisteren naar de boodschap als geheel. Bovendien activeren de bovenstaande vragen de aanwezige voorkennis. Zelfs als de voorspellingen niet uitkomen, is dat niet erg; ze helpen de luisteraar te focussen.

Een leuke voorspelopdracht is ook een filmpje net voor het einde stoppen, en de studenten in groepjes een einde te laten verzinnen. Ze kunnen elkaar vertellen wat ze verzonnen hebben, en nadien samen gaan kijken hoe het echte einde is.

Comprehensie-opdrachten met authentiek videomateriaal

Hieronder volgen een aantal tips om de studenten te helpen naar het geheel te luisteren in plaats van naar de afzonderlijke woordjes.

- **Geef een beetje achtergrondinformatie vóór het kijken.** Leg de situatie uit, vertel iets over de sprekers, lees aan krantenartikel over hetzelfde thema... Je kunt ook namen en hun uitspraak of culturele referenties bespreken voor het kijken.
- **Vertel al wat de studenten zullen gaan zien.** Op die manier horen de studenten bij het bekijken van de video alles al voor een tweede keer.
- **Vertel zelf bepaalde gedeelten, laat andere gedeelten bekijken.** Op die manier kun je de moeilijkere stukjes samenvatten en alleen de makkelijkere laten zien en bespreken, of andersom. Tot slot kun je het geheel bekijken.
- **Zeg waarover de video zal gaan en laat de studenten anticiperen.** Ze kunnen raden of bespreken wat ze te zien en te horen zullen krijgen.
- **Bekijk de beelden eerst zonder geluid.** Daarna kunnen de studenten raden of bespreken wat ze gezien hebben. Op basis van gebaren, decor of handelingen kunnen de studenten voorspellingen doen. Bij een tweede visie laat je ze wel het geluid horen. Je kunt dit uiteraard ook andersom doen: laat het geluid horen zonder beeld. De studenten raden dan wat ze zullen zien.

Na de eerste luisterbeurt kun je makkelijke vragen stellen over de inhoud van de video, na de tweede keer kijken kunnen de vragen moeilijker zijn.

Het is een goed idee de studenten zelf comprehensievragen te laten bedenken. Die kunnen zowel gaan over wat ze gezien als wat ze gehoord hebben. Terwijl ze in groepjes vragen verzinnen en opschrijven, kun je hun fouten corrigeren. Als de groepjes klaar zijn kunnen ze elkaar hun vragen gaan stellen. Bekijk de video nog een laatste keer om de antwoorden te controleren.

Woordenschatopdrachten met authentiek videomateriaal

Als je wilt focussen op woordenschat - en als de studenten dus wel gefocust moeten zijn op afzonderlijke woorden - dan heb je verschillende mogelijkheden. Hieronder enkele tips.

- **Geef enkele sleutelwoorden en uitdrukkingen van tevoren.** Bespreek de betekenis en laat studenten focussen op die woorden en uitdrukkingen in de eerste luisterronde. Laat ze nadien die woorden terug in de context plaatsen (Wie zei wat?).
- **Geef woorden met een moeilijke of dialectische uitspraak van tevoren.** Laat de studenten focussen op die woorden, en oefen de standaarduitspraak met hen voor of na het luisteren.
- **Laat studenten een woordroos maken met de belangrijkste themawoorden.** Na een eerste luisterbeurt kunnen de studenten opnieuw kijken om de woorden te verzamelen die volgens hen in het thema thuishoren. Die woorden plaatsen ze in een woordroos (ook *mindmap* genoemd).
- **Geef enkele definities van sleutelwoorden.** Laat de studenten de woorden zelf opsporen tijdens het kijken en luisteren.

Een intensieve kijkopdracht

Als je een fragment grondig wilt bestuderen, dus zowel globaal als in detail, dan kun je na een eerste luisterbeurt een soort brainstorm doen. Laat de studenten alles vertellen wat ze zich kunnen herinneren. Dat kunnen de gebeurtenissen zijn, maar ook emoties, kleding, ... Doordat de studenten alles zullen opsommen wat ze kunnen verwoorden, wordt meteen duidelijk welke kennis ze nog missen. Je kunt notities maken op het bord. Na een tweede luisterbeurt kun je de studenten vragen de inhoud van het filmpje chronologisch te vertellen of een goede samenvatting ervan te maken.

Als de studenten al een hoog niveau bereikt hebben, kun je ze chronologisch laten vertellen wat ze gezien hebben op de volgende manier: een student begint met de eerste zin, die vormelijk en inhoudelijk correct moet zijn. Als dat niet zo is mogen de andere studenten de zin corrigeren. Vervolgens mag een andere student een tweede zin formuleren, enzovoort.

Zelf authentiek videomateriaal verzamelen

Op de website 2BDutch.nl staan duizenden bruikbare videofragmenten. Maar ook elders op het internet vind je interessante filmpjes. Enkele websites:

www.nos.nl	de nieuwssite van de Nederlandse openbare omroep
www.deredactie.be	de nieuwssite van de Vlaamse openbare omroep
www.youtube.com	de site met honderden miljoenen filmpjes om te bekijken en te delen

Het kan handig zijn een filmpje te downloaden en op te slaan, want soms verdwijnen filmpjes weer van het internet. Enkele websites die je daarbij kunnen helpen:

<http://keepvid.com>
www.saveyoutube.com
www.orbitdownloader.com

Het gratis programma Super kan zowat alle bestandsformaten afspelen, maar daarnaast ook alle formaten omzetten naar een ander formaat: www.erightsoft.com/SUPER.html

Bronnen

de Coole D. en A. Valk, *Actief met taal. Didactische werkvormen voor het talenonderwijs*, Bussum: Uitgeverij Coutinho, 2010.

Devos R., H. Van Loo en E. Versyck, *Nederlands voor anderstaligen. Van theorie naar praktijk. Docentenboek bij basiscursussen*, Leuven/Den Haag: Acco, 2009.

Hulstijn J. e.a., *Nederlands als tweede taal in de volwasseneneducatie. Handboek voor leerkrachten in de volwasseneneducatie*, Amsterdam: Meulenhoff Educatief, 1999.

Nordin A., E. Nys en L. Verrote, *Video in de NT2-klas* (een workshop van het Instituut voor Levende Talen van de K.U.Leuven)

Olijkan E. e.a., *Nederlands als tweede taal in het voortgezet onderwijs. Handboek voor docenten in de eerste opvang*, Amsterdam: Meulenhoff Educatief, 1999.

Van Loo H. en P. Schoenaerts, *Niet Vanzelfsprekend. Een vervolgmethode Nederlands voor anderstaligen (leerboek + hulpboek)*, Leuven/Den Haag: Acco, 2003.

Van Loo H. en P. Schoenaerts, *Thematische Woordenschat Nederlands voor Anderstaligen*, Amsterdam: Intertaal, 2008.

Sherman J., *Using Authentic Video in the Language Classroom*, Cambridge University Press, 2003.

www.taaluniecentrum-nvt.org

Als u Nederlands als vreemde taal doceert of dat wilt gaan doen, kunt u steun vinden in het Taaluniecentrum NVT in Brussel. U vindt bij het centrum informatie over de didactiek van het Nederlands als vreemde taal. U kunt er een overzicht van leermiddelen en leermaterialen raadplegen. U krijgt er ook persoonlijk advies en u kunt via het centrum een bijscholingscursus volgen of een congres bijwonen. En verder kan het centrum u wegwijs maken als u iets wilt weten over toetsing, certificering of cursussen voor uw leerlingen.